

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-05-88/2-PT
Datum: 3. novembar 2009.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Kimberly Prost, predsjedavajuća
sudija Christophe Flügge
sudija Antoine Kesia-Mbe Mindua

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 3. novembra 2009.

TUŽILAC

protiv

ZDRAVKA TOLIMIRA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA PRIHVATANJE DOKAZA NA
OSNOVU PRAVILA 92ter SA DODACIMA A-C**

Tužilaštvo:
g. Peter McCloskey

Optuženi:
Zdravko Tolimir

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*ter* sa dodacima A - C", podnesenom na povjerljivoj osnovi 18. marta 2009. (dalje u tekstu: Zahtjev),¹ i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. UVOD

1. Dana 30. jula 2009., optuženi Zdravko Tolimir (dalje u tekstu: optuženi) dostavio je povjerljivi "Odgovor Zdravka Tolimira na Zahtjev tužilaštva na osnovu pravila 92*ter*" (dalje u tekstu: Odgovor), koji je zaveden 24. jula 2009.²

2. Dana 31. jula 2009., tužilaštvo je podnijelo "Zahtjev tužilaštva za odobrenje za ulaganje replike na Odgovor Zdravka Tolimira na Zahtjev tužilaštva na osnovu pravila 92*ter*" (dalje u tekstu: Replika), kojom obavještava Vijeće o svom zahtjevu za povlačenje svog zahtjeva na osnovu pravila 92*ter* Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) u vezi sa dva predložena svjedoka.³

3. Tužilaštvo u Zahtjevu traži prihvatanje pismenih iskaza četrdeset svjedoka na osnovu pravila 92*ter*, zajedno sa dokaznim predmetima vezanim za pismene dokaze. Gotovo svaki od predloženih četrdeset svjedoka svjedočio je ranije u barem jednom suđenju pred Međunarodnim sudom, a trideset četiri svjedoka su svjedočila u predmetu *Tužilac protiv Popovića i drugih* (dalje u tekstu: predmet *Popović*). Od trideset četiri svjedoka koji su svjedočili u predmetu *Popović*, tužilaštvo traži prihvatanje transkripata devetnaest svjedoka koji su svjedočili *viva voce*,⁴ kao i prihvatanje pismenih iskaza petnaest svjedoka koji su pristupili radi unakrsnog ispitivanja. Troje od petnaest svjedoka već je svjedočilo *viva voce* u

¹ Dodatak A sadrži tabelu na kojoj su prikazane teme i relevantnost iskaza svakog od svjedoka, zajedno sa spisikom dokaznih predmeta podnesenih u vezi sa svakim transkriptom ili izjavom svjedoka. Dodatak B sadrži ažurirani Spisak svjedoka na osnovu pravila 65*ter*, a Dodatak C sastoji se od CD-a koji sadrži dotične dokaze.

² Optuženom je odobreno produženje roka za dostavljanje odgovora do 24. jula 2009. Odluka po Tolimirovom zahtjevu za produženje roka za podnošenje odgovora na zahtjev tužilaštva na osnovu pravila 92*ter*, 16. juni 2009.

³ Svjedok br. 4, odnosno svjedok br. 187. Shodno tome, ova Odluka neće se baviti Zahtjevom tužilaštva u vezi s navedena sva svjedoka. Tužilaštvo u svojoj Replici nije iznijelo nikakve suštinske argumente, nego se umjesto toga pozvalo na argumente iznesene u Zahtjevu.

⁴ Svjedok br. 15, svjedok br. 19, svjedok br. 29, svjedok br. 30, svjedok br. 31, svjedok br. 32, svjedok br. 34, svjedok br. 35, svjedok br. 39, svjedok br. 43, svjedok br. 44, svjedok br. 81, svjedok br. 82, svjedok br. 83, svjedok br. 121, svjedok br. 131, svjedok br. 136, svjedok br. 171 i svjedok br. 172.

predmetu *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* (dalje u tekstu: predmet *Blagojević*),⁵ dvoje svjedoka je svjedočilo *viva voce* u predmetu *Tužilac protiv Krstića* (dalje u tekstu: predmet *Krstić*),⁶ dok deset njih nije svjedočilo prije svjedočenja u predmetu *Popović*.⁷ Najzad, tužilaštvo podnosi transkripte *viva voce* iskaza četiri svjedoka u predmetu *Krstić* koji su prihvaćeni u skladu s pravilom 92bis(D) u predmetu *Popović*.⁸

4. Pored toga, tužilaštvo traži prihvatanje pismenih iskaza dva svjedoka koji ranije nisu svjedočili pred Međunarodnim sudom. Tužilaštvo je dostavilo izjavu jednog svjedoka i transkript razgovora sa drugim svjedokom.⁹

5. Najzad, tužilaštvo traži odobrenje da prekorači ograničenje broja riječi za zahtjeve,¹⁰ kao i odobrenje da izmijeni svoj Spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter kako bi odrazio nedavne promjene.¹¹ Konkretno, tužilaštvo traži odobrenje za (i) povlačenje svjedoka br. 27 i svjedoka br. 98 sa svog spiska na osnovu pravila 65ter; (ii) da promijeni status svjedoka br. 99 i svjedoka br. 185 tako da oni više ne budu svjedoci na osnovu pravila 92bis nego svjedoci *viva voce*; (iii) da promijeni status svjedoka br. 15, svjedoka br. 42, svjedoka br. 43, svjedoka br. 44, svjedoka br. 60, svjedoka br. 81, svjedoka br. 82 i svjedoka br. 83 tako da oni više ne budu svjedoci na osnovu pravila 92bis nego svjedoci na osnovu pravila 92ter; iv) da ispravi nekoliko tipografskih grešaka naznačenih u Zahtjevu.¹²

II. MJERODAVNO PRAVO

6. Pravilo 92ter predviđa sljedeće:

(A) Pretresno vijeće može prihvatiti, djelimično ili u cijelosti, svjedočenje u obliku pismene izjave ili transkripta svjedočenja tog svjedoka datog u postupku pred Međunarodnim sudom, pod sljedećim uslovima:

(i) da je svjedok prisutan u sudnici;

(ii) da je svjedok na raspolaganju za unakrsno ispitivanje i eventualno ispitivanje od strane sudija; i

⁵ Svjedok br. 26, svjedok br. 37 i svjedok br. 103.

⁶ Svjedok br. 55 i svjedok br. 96.

⁷ Svjedok br. 42, svjedok br. 91, svjedok br. 93, svjedok br. 95, svjedok br. 108, svjedok br. 109, svjedok br. 112, svjedok br. 114, svjedok br. 115 i svjedok br. 126.

⁸ Svjedok br. 53, svjedok br. 59, svjedok br. 60 i svjedok br. 62.

⁹ Svjedok br. 33 i svjedok br. 137.

¹⁰ Zahtjev, par. 4.

¹¹ Zahtjev, par. 26.

¹² *Ibid.*

(iii) da svjedok potvrdi da pismena izjava ili transkript tačno odražava ono što je on rekao u izjavi i što bi izjavio u slučaju ispitivanja.

(B) Svjedočenje prihvaćeno u skladu s paragrafom (A) može uključiti dokaze kojima se dokazuju djela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici.¹³

Vijeće stoga smatra da pravilo 92ter daje diskreciono ovlaštenje Vijeću da odluči da li će prihvatiti dokaze predložene u skladu s tim pravilom.¹⁴

7. Iako se pravilo 92ter ne bavi izričito prihvatanjem dokaza, praksa Međunarodnog suda takođe predviđa prihvatanje dokaza podnesenih sa pismenom izjavom ili transkriptom koji čine "neodvojivi i nezamjenjivi dio" iskaza tog svjedoka.¹⁵ Da bi taj uslov bio ispunjen, dokazni predmet mora biti pomenut u svjedočenju i mora se pokazati da bi bez tog dokumenta iskaz dotičnog svjedoka izgubio dokaznu vrijednost ili postao nerazumljiv.¹⁶

8. Pravilo 89(C), koje propisuje da dokazi moraju biti relevantni i imati dokaznu vrijednost, kao i pravilo 89(D), koje dopušta izuzimanje dokaza ukoliko njegovu dokaznu vrijednost suštinski nadmašuje potreba da se obezbijedi pravično suđenje, takođe su mjerodavni za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92ter.¹⁷

III. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

9. Tužilaštvo traži prihvatanje više pismenih dokaza na osnovu pravila 92ter i izražava opštu namjeru da provede ograničeno direktno ispitivanje kako bi razjasnilo ili dopunilo dijelove pismenih iskaza svjedoka.¹⁸ Tužilaštvo tvrdi da su podneseni dokazi, od kojih su mnogi prihvaćeni u predmetima *Krstić*, odnosno *Blagojević* i/ili *Popović* relevantni i da imaju

¹³ Naglasak dodat.

¹⁴ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevu za promjenu statusa svjedoka *viva voce* u svjedoke na osnovu pravila 92ter, 31. maj 2007., str. 4.

¹⁵ *Tužilac protiv Đorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-T, Odluka po zahtevima tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92ter (dalje u tekstu: Prva odluka u predmetu *Đorđević*), 10. februar 2009., par. 5; *Tužilac protiv Lukića i Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka po povjerljivom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje ranijeg svjedočenja s dokaznim predmetima s tim u vezi i pismenim izjavama svjedoka na osnovu pravila 92ter (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Lukić*), 9. juli 2008., par. 15; *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-T, Odluka o prihvatanju pismenih izjava, transkripata i relevantnih dokaznih predmeta na osnovu pravila 92bis (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milošević*), 22. februar 2007., str. 3; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po povjerljivom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje pismenih iskaza umjesto usmenog svjedočenja na osnovu pravila 92bis (dalje u tekstu: Odluka na osnovu pravila 92bis u predmetu *Popović*), 12. septembar 2006., par. 22-24.

¹⁶ Prva odluka u predmetu *Đorđević*, par. 4; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 15; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 23.

¹⁷ Prva odluka u predmetu *Đorđević*, par. 6; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 20.

¹⁸ Zahtjev, fusnota 11.

dokaznu vrijednost za navode kojima se optuženi tereti u Optužnici.¹⁹ Po mišljenju tužilaštva, ovaj postupak se "odnosio na gotovo identične događaje" poput onih koji se navode u Optužnici protiv optuženog.²⁰

10. Pored toga, tužilaštvo tvrdi da su uslovi iz pravila 92ter ispunjeni, budući da će svjedoci biti prisutni u sudnici, potvrditi da su njihovi pismeni iskazi tačni i odražavaju ono što bi oni rekli da su bili ispitani i stajati na raspolaganju za unakrsno ispitivanje, kao i za ispitivanje od strane Vijeća.²¹ U skladu s tim, tužilaštvo tvrdi da optuženima neće biti nanesena nikakva šteta ukoliko Vijeće odluči da prihvati ove dokaze na osnovu pravila 92ter.²²

11. Tužilaštvo takođe traži prihvatanje svih dokaznih predmeta koji su prihvaćeni u predmetima *Krstić, Blagojević i Popović* "kao rezultat" ranijeg svjedočenja. Kako navodi tužilaštvo, ti dokazni predmeti "čine integralni dio iskaza svjedoka" s obzirom na činjenicu da su prihvaćeni ili da je o njima raspravljano na ranijim suđenjima u vezi s predloženim transkriptima ili izjavama svjedoka.²³

12. Optuženi tvrdi da odredbe pravila 92ter ne dopuštaju prihvatanje transkripata ili izjava dok se ne ispune uslovi predviđeni tim pravilom.²⁴ On takođe tvrdi da je zahtjev tužilaštva preuranjen kada je riječ o dokaznim predmetima. Pozivajući se na praksu koju je usvojilo Pretresno vijeće u predmetu *Tužilac protiv Đorđevića*, u kom je odluka o prihvatanju dokaznih predmeta donesena tek kada je svjedok pristupio radi unakrsnog ispitivanja,²⁵ optuženi tvrdi da bi bilo primjereno da se odgodi donošenje eventualne odluke u vezi s dokaznim predmetima dok se relevantni svjedok ne pojavi u sudnici.²⁶ Po mišljenju optuženog, ovakva praksa je u skladu s činjenicom da prihvatanje transkripata/izjava na

¹⁹ Zahtjev, par. 9.

²⁰ *Ibid.*

²¹ Zahtjev, par. 7.

²² Zahtjev, par. 12.

²³ Zahtjev, par. 10.

²⁴ Odgovor, par. 8. On takođe poziva Vijeće da iskaže oprez, tvrdeći da tužilaštvo nije navelo da li traži dodatno vrijeme za direktno ispitivanje kako bi se razjasnila pitanja o kojima je bilo riječi u ranijim iskazima ili izjavama svjedoka. *Ibid.*, par. 5. Međutim, Vijeće napominje da je tužilaštvo, iako nije iznijelo konkretizovan zahtjev u vezi sa svakim svjedokom, izrazilo opštu namjeru da provede ograničeno direktno ispitivanje u svrhu razjašnjenja. V. gore par. 9.

²⁵ *Tužilac protiv Đorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za prihvatanje transkripata iskaza umesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis, 16. mart 2009., par. 40.

²⁶ Odgovor, par. 10.

osnovu pravila 92ter zavisi od toga da li svjedok ispunjava uslove iz pravila 92ter, kao i s pretpostavkom da dokazni predmeti prihvaćeni u vezi s iskazom svjedoka mogu biti – ali nisu nužno – suštinski dio iskaza svjedoka.²⁷

IV. DISKUSIJA

A. Opšti uslovi iz pravila 92ter

13. U svjetlu dužine i detaljnosti argumenata koji se iznose u Zahtjevu, Vijeće smatra da bi bilo u interesu pravde da odobri zahtjev tužilaštva za odobrenje da prekorači ograničenje broja riječi.²⁸ Vijeće ovim daje traženo odobrenje.

14. Vijeće je mišljenja da, kao preduslov za prihvatanje pismenih dokaza na osnovu pravila 92ter, moraju biti ispunjeni uslovi koji su u tom pravilu predviđeni: (i) da je svjedok prisutan u sudnici; (ii) da je svjedok na raspolaganju za unakrsno ispitivanje i eventualno ispitivanje od strane sudija; i (iii) da svjedok potvrdi da pismena izjava ili transkript tačno odražava ono što je on rekao u izjavi i što bi izjavio u slučaju direktnog ispitivanja. Vijeće stoga smatra da je primjereno da odgodi prihvatanje transkripata/izjava dok svjedoci ne pristupe radi unakrsnog ispitivanja. U skladu s tim, svi transkripti/izjave koji budu smatrani primjerenim za prihvatanje na osnovu pravila 92ter u ovoj Odluci biće privremeno prihvaćeni do ispunjenja relevantnih uslova u vezi sa svjedocima na osnovu pravila 92ter na suđenju.

B. Prihvatanje izjava/transkripata

15. Pretresno vijeće će dalje razmotriti zahtjev tužilaštva u vezi sa svakom grupom svjedoka, imajući u vidu konkretne prigovore optuženog u vezi s tim i odgovarajući zaključak Pretresnog vijeća.

1. Vještak

16. Tužilaštvo predlaže prihvatanje pismenog iskaza svjedoka br. 15 na osnovu pravila 92ter. Svjedok br. 15 je vještak koji je učestvovao u istrazi tužilaštva u vezi sa Srebrenicom i

²⁷ Odgovor, par. 14.

koji je svjedočio *viva voce* u predmetima *Krstić, Blagojević*, odnosno *Popović*.²⁹ Tužilaštvo je podnijelo transkript iskaza svjedoka br. 15 u predmetu *Popović*.³⁰ Pored toga, tužilaštvo je podnijelo sve izvještaje vještaka i dokumente koji su u vezi sa svjedokom br. 15 navedeni u "Obavijesti tužilaštva o objelodanjivanju izvještajâ vještaka na osnovu pravila 94bis sa priloženim dodacima A i B" (dalje u tekstu: Obavijest na osnovu pravila 94bis) kao dokazne predmete u ovom Zahtjevu.

17. Upućujući na argumente formulisane u "Obavijesti Zdravka Tolimira na osnovu pravila 94bis(B)"³¹ (dalje u tekstu: Odgovor na osnovu pravila 94bis) i "Odgovoru Zdravka Tolimira na Zahtjev tužilaštva za prihvatanje pismenih iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis - Prvi dio" (dalje u tekstu: Odgovor na osnovu pravila 92bis – Prvi dio),³² optuženi se protivi prihvatanju izvještaja vještaka svjedoka br. 15, navodeći da on želi unakrsno ispitati svjedoka i tvrdeći da je iskaz svjedoka br. 15 takođe neprihvatljiv.³³ Po mišljenju optuženog, "odgovarajuća procedura koju treba slijediti prilikom prihvatanja dokaza vještaka propisana je u pravilu 94bis", pa su izvještaji vještaka stoga neprihvatljivi na osnovu bilo kog drugog pravila.³⁴ Pored toga, on tvrdi da, "ukoliko izvještaji vještaka nisu prihvatljivi, onda to ne mogu biti ... ni transkripti".³⁵

18. Optuženi takođe tvrdi da će svjedok br. 15 svjedočiti o pitanjima od centralnog značaja za tezu tužilaštva "u vezi s kojima postoji visok stepen protivljenja" i tvrdi da bi se prihvatanjem transkripta svjedoka br. 15 u predmetu *Popović* "samo unijela konfuzija i time prolongiralo suđenje".³⁶

²⁸ Zahtjev, par. 4.

²⁹ Zahtjev, par. 14.

³⁰ Zahtjev, Dodatak A, str. 1.

³¹ Obavijest Zdravka Tolimira na osnovu pravila 94bis(B), 22. maj 2009. (verzija na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku), 25. juni 2009. (verzija na engleskom jeziku).

³² Odgovor Zdravka Tolimira na Zahtjev tužilaštva za prihvatanje pismenih iskaza umjesto usmenih iskaza na osnovu pravila 92bis - Prvi dio, 8. juni 2009. (dalje u tekstu: verzija na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku), 22. juni 2009. (verzija na engleskom jeziku).

³³ Odgovor, par. 23-24.

³⁴ Odgovor Zdravka Tolimira na Zahtjev tužilaštva za prihvatanje pismenih dokaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis – Prvi dio" (dalje u tekstu: Odgovor na osnovu pravila 92bis - Prvi dio), 8. jun 2009. (verzija na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku), 22. juni 2009. (verzija na engleskom jeziku), par. 76.

³⁵ Odgovor na osnovu pravila 92bis – Prvi dio, par. 83.

³⁶ Odgovor, par. 25-27.

19. Pošto je pregledalo transkript iskaza svjedoka br. 15 u predmetu *Popović*, Vijeće se uvjerilo da je to svjedočenje relevantno i ima dokaznu vrijednost za ovaj predmet. Vijeće napominje da je, kako je to pomenuo optuženi, svjedok br. 15 naveden u Obavijesti na osnovu pravila 94bis.³⁷ Međutim, Vijeće smatra da je pominjanje od strane optuženog argumenata sadržanih u njegovom Odgovoru na osnovu pravila 92bis – Prvio dio neumjesno. Za razliku od pravila 92bis, pravilo 92ter propisuje da svjedok mora pristupiti radi unakrsnog ispitivanja. Dakle, primjena pravila 92bis, za koju su neka vijeća smatrala da jamči optuženom pravo da unakrsno ispita vještaka ukoliko ne prihvata pismeni iskaz na osnovu pravila 94bis(C),³⁸ ne bi došlo u sukob s primjenom pravila 92ter. Shodno tome, tvrdnja optuženog da prihvatljivost transkripta iskaza svjedoka br. 15 u predmetu *Popović* zavisi od prihvatljivosti izvještaja vještaka svjedoka br. 15 je nepotkrijepljena.

20. Vijeće stoga smatra da bi bilo primjereno da se transkript iskaza svjedoka br. 15 u predmetu *Popović* prihvati na osnovu pravila 92ter i to će biti učinjeno do ispunjenja uslova na osnovu pravila 92ter na suđenju.

2. Svjedoci iz Nizozemskog bataljona Ujedinjenih nacija

21. Tužilaštvo traži prihvatanje pismenih dokaza dvojice pripadnika Nizozemskog bataljona Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: DutchBat).³⁹ Svjedok br. 19 svjedočio je *viva voce* u predmetima *Krstić*, *Blagojević* i *Popović*, dok je svjedok br. 26 svjedočio *viva voce* u predmetu *Blagojević* i bio pozvan radi unakrsnog ispitivanja u predmetu *Popović*.

22. Kako navodi tužilaštvo, iskaz svjedoka br. 19 bavio se pitanjima uslova u srebreničkoj enklavi prije njenog pada, uključujući, između ostalog, (i) restrikcije VRS-a na humanitarnu pomoć i granatiranje enklave i položaja DutchBat-a od strane VRS-a; (ii) uslova i događaja u Potočarima poslije pada enklave, uključujući odvajanje muškaraca Muslimana, prisilnog premještanja žena, staraca i djece Muslimana; i (iii) izvještaja o raznim pogubljenjima u Potočarima.⁴⁰ Isto tako, tužilaštvo naznačava da se iskaz svjedoka br. 26 tiče (i) napada VRS-

³⁷ Obavijest tužilaštva o objelodanjivanju izvještaja vještaka na osnovu pravila 94bis sa priloženim dodacima A i B, 13. mart 2009.

³⁸ V. npr. Odluka na osnovu pravila 92bis u predmetu *Popović*, par. 52.

³⁹ Svjedok br. 19 i svjedok br. 26. Zahtjev, par. 15.

⁴⁰ Zahtjev, Dodatak A, str. 1.

a na srebreničku enklavu; (ii) uslova i događaja u Potočarima poslije pada enklave, uključujući odvajanje muškaraca Muslimana, prisilno premještanje žena djece i staraca Muslimana; i (iii) pogubljenje jednog muškarca Muslimana u civilnoj odjeći u Potočarima.⁴¹

23. Optuženi nije iznio nijedan konkretan prigovor na prihvatanje ovih transkripata na osnovu pravila 92ter.

24. Pošto je pregledalo transkripte svjedoka br. 19 i svjedoka br. 26 u predmetu *Popović*, Vijeće se uvjerilo da su oni relevantni i imaju dokaznu vrijednost u vezi s ovim predmetom. Vijeće stoga smatra da bi bilo primjereno prihvatiti transkripte svjedoka br. 19 iz predmeta *Popović* i svjedoka br. 26 iz predmeta *Popović* i *Blagojević* na osnovu pravila 92ter i učiniće to do ispunjenja uslova na osnovu pravila 92ter na suđenju.

3. Oficiri UNPROFOR-a

25. Tužilaštvo predlaže prihvatanje pismenih dokaza sedam oficira UNPROFOR-a koji su bili prisutni u enklavi Žepe tokom perioda na koji se odnosi Optužnica.⁴² Optuženi se ne protivi nijednom od oficira UNPROFOR-a na individualnoj osnovi, ali tvrdi da su iskazi svjedoka br. 29, svjedoka br. 30, svjedoka br. 31 i svjedoka br. 34 "[svi] od naročitog značaja", posebno u vezi s paragrafom 60 Optužnice. Optuženi tvrdi da "značaj tih dokaza za donošenje odluke o individualnoj krivičnoj odgovornosti optuženog ... predstavlja ubjedljiv faktor protiv njihovog prihvatanja na osnovu pravila 92ter".⁴³ Svjedok br. 29, svjedok br. 30, svjedok br. 31, svjedok br. 32, svjedok br. 34 i svjedok br. 35 svjedočili su *viva voce* u predmetu *Popović*.

26. Svjedok br. 29 bio je zapovjednik UNPROFOR-a za Bosnu i Hercegovinu tokom perioda na koji se odnosi Optužnica.⁴⁴ On je dao opširan iskaz u predmetu *Popović* u vezi s hijerarhijom i komandom VRS-a, kao i o svojim ličnim zapažanjima i komunikacijama s njima. Konkretno, on je svjedočio o sastancima za koje je navedeno da su na njima

⁴¹ Zahtjev, Dodatak A, str. 2.

⁴² Svjedok br. 29, svjedok br. 30, svjedok br. 31, svjedok br. 32, svjedok br. 33, svjedok br. 34 i svjedok br. 35. Zahtjev, par. 16.

⁴³ Odgovor, par. 29.

⁴⁴ Dodatak A, str. 2.

učestvovali general Mladić i optuženi u martu, aprilu i avgustu 1995.⁴⁵ i iznio svoje mišljenje u vezi s nivoom umiješanosti optuženog u Žepi.⁴⁶ Svjedok br. 32 išao je u Žepu sa svjedokom br. 29 tokom relevantnog perioda,⁴⁷ i bio je prisutan na sastancima između predstavnika UNPROFOR-a i oficira VRS-a, uključujući optuženog.⁴⁸

27. Svjedok br. 30 služio je kao načelnik štaba UNPROFOR-a od februara do septembra 1995.⁴⁹ Njegov iskaz u predmetu *Popović* bavio se strukturom Glavnog štaba VRS-a i ograničenjima slobode kretanja UNPROFOR-a unutar srebreničke enklave. Iskaz svjedoka br. 30 takođe se ticao njegovog kontakta sa visoko rangiranim pripadnicima VRS-a, uključujući optuženog.⁵⁰

28. Svjedok br. 31 služio je kao veza između UNPROFOR-a i VRS-a od aprila 1995. i bio je u Žepi od 25. jula do 2. avgusta 1995.⁵¹ On je dao iskaz u predmetu *Popović* u vezi s uslovima u Žepi tokom evakuacije i pregovora o razmjeni zarobljenika. Svjedok br. 30 takođe je opširno svjedočio u vezi s ličnom umiješanošću optuženog u događaje u Žepi.⁵²

29. Svjedok br. 34 služio je kao pomoćnik za vojna pitanja komandanta sektora UNPROFOR-a u Sarajevu i bio je u Žepi od 26. do 28. jula 1995.⁵³ On je svjedočio o tome kako se sastao s optuženim u 17:20 sati 28. jula 1995. na kontrolnom punktu 2 i da je optuženi objašnjavao da su civili koji su pokupljeni iz posljednja dva konvoja u večernjim satima 27. jula 1995. i 28. jula 1995. bili vojno sposobni muškarci koji su lagali o svojoj starosti kako bi pobjegli.⁵⁴

30. Svjedok br. 35 takođe je služio u UNPROFOR-u i bio prisutan u Žepi 20. i 21. jula 1995. i ponovo tokom prijevoza.⁵⁵ Svjedok br. 35 svjedočio je da je optuženi nadgledao

⁴⁵ Dodatak A, str. 2-3.

⁴⁶ Dodatak A, str. 3.

⁴⁷ Dodatak A, str. 4.

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ *Ibid.*

⁵¹ Dodatak A, str. 3.

⁵² Dodatak A, str. 3 – 4.

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ Dodatak A, str. 6.

⁵⁵ *Ibid.*

prijevoz stanovništva Žepe, bosanskih Muslimana⁵⁶ i da je kada je o tome upitan, optuženi dao odobrenje za prijevoz lakše ranjenih vojnosposobnih muškaraca posljednjim autobusom koji je napustio Žepu sredinom poslijepodneva 27. jula 1995.⁵⁷

31. Pošto je pregledalo transkripte iskaza ovih svjedoka u predmetu *Popović*, Vijeće se uvjerilo da su oni relevantni i imaju dokaznu vrijednost za suđenje u ovom predmetu. Pored toga, detaljnost i opširnost iskaza ovih svjedoka u predmetu *Popović* čini relevantne transkripte primjerenim za prihvatanje na osnovu pravila 92ter. Iako se dotični iskazi dotiču djela i ponašanja optuženog, ipak je primjereno prihvatiti transkripte iz predmeta *Popović* u skladu s ovim pravilom, pod uslovom da dotični svjedoci pristupe radi unakrsnog ispitivanja na suđenju i da tada ispune preostale uslove predviđene u pravilu 92ter.

32. Svjedok br. 33, s druge strane, nije ranije svjedočio pred Međunarodnim sudom, a tužilaštvo prilaže izjavu svjedoka na osnovu pravila 92ter. Svjedok br. 33 bio je oficir Zajedničke komisije UNPROFORA (dalje u tekstu: Zajednička komisija) i takođe je putovao u Žepu tokom relevantnog perioda.⁵⁸ Svjedok br. 33 bio je prisutan na sastancima kojima su prisustvovali i general Mladić i optuženi i primijetio je da su optuženi i Mladić, "po svemu sudeći, blisko saradivali".⁵⁹ Svjedok br. 33 takođe je opisao prijevoz bosanskog stanovništva Žepe i izjavio da je optuženi za to bio odgovoran.⁶⁰

33. Pošto je pregledalo izjavu svjedoka br. 33, Vijeće se uvjerilo i da je on relevantan i da ima dokaznu vrijednost u vezi s ovim suđenjem. Međutim, Vijeće je mišljenja da, budući da svjedok br. 33 nije ranije bio podvrgnut glavnom ispitivanju ili unakrsnom ispitivanju u sudnici i budući da je njegov iskaz direktno relevantan za optuženog, dopuštenje za prihvatanje ove izjave umjesto *viva voce* iskaza ne bi bilo primjereno.

34. Iz razloga navedenih u prethodnim paragrafima, zahtjev tužilaštva se odbija u vezi sa svjedokom br. 33, koga bi trebalo pozvati da svjedoči *viva voce*. Transkripti preostalih

⁵⁶ Dodatak A, str. 7.

⁵⁷ *Ibid.*

⁵⁸ Dodatak A, str. 4 – 5.

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ Dodatak A, str. 5.

svjedoka biće prihvaćeni, do ispunjenja dodatnih kriterijuma na osnovu pravila 92ter na suđenju.

4. Svjedoci bosanski Muslimani

35. Tužilaštvo predlaže prihvatanje pismenih iskaza trinaest bosanskih Muslimana koji su preživjeli događaje u Srebrenici, koji su ranije svjedočili pred Međunarodnim sudom.⁶¹ Pet od ovih svjedoka svjedočilo je *viva voce* u predmetu *Popović*.⁶² Tri svjedoka pozvana su samo radi unakrsnog ispitivanja u predmetu *Popović*, a tužilaštvo je dostavilo njihove transkripte iz predmeta *Popović*, kao i transkript iz predmeta *Blagojević*,⁶³ odnosno transkript iz predmeta *Krstić*,⁶⁴ ili izjavu svjedoka iz predmeta *Krstić*.⁶⁵ Preostalih pet svjedoka svjedočilo je *viva voce* u predmetu *Krstić*, a transkripti iz predmeta *Krstić* koji su predloženi na osnovu predmetnog zahtjeva bili su prihvaćeni bez unakrsnog ispitivanja na osnovu pravila 92bis u predmetu *Popović*.⁶⁶

36. Tužilaštvo tvrdi da se iskazi ovih svjedoka tiču njihovog zarobljavanja, pritvaranja i pokušaja njihovog pogubljenja, i da oni stoga predstavljaju dokaze o bazi zločina.⁶⁷ Tužilaštvo takođe precizira da se nijedan od njihovih iskaza ne tiče djela i ponašanja optuženog.⁶⁸ Optuženi nije iznio nikakve konkretne prigovore u vezi s tim svjedocima.

37. Pošto je pregledalo navedene transkripte i izjavu svjedoka, Vijeće se uvjerilo da su oni relevantni i imaju dokaznu vrijednost za navode sadržane u Optužnici. Vijeće se uvjerilo da bi bilo primjereno da ovi transkripti i izjava svjedoka budu prihvaćeni na osnovu pravila 92ter, pod uslovom da preostali uslovi iz tog pravila budu ispunjeni kada svjedok pristupi radi unakrsnog ispitivanja na suđenju. Trinaest transkripata i izjava stoga će biti prihvaćeno, do ispunjenja dodatnih kriterijuma na osnovu pravila 92ter na suđenju.

5. Operateri presretnutih razgovora, bosanski Muslimani

⁶¹ Zahtjev, par. 18-19.

⁶² Svjedok br. 39, svjedok br. 43, svjedok br. 44, svjedok br. 81, svjedok br. 82 i svjedok br. 83.

⁶³ Svjedok br. 37.

⁶⁴ Svjedok br. 55.

⁶⁵ Svjedok br. 42.

⁶⁶ Svjedok br. 53, svjedok br. 59, svjedok br. 60 i svjedok br. 62.

⁶⁷ Zahtjev, par. 18.

38. Tužilaštvo traži prihvatanje pismenih iskaza deset bosanskih Muslimana, operatera presretnutih razgovora koji su ranije svjedočili pred Međunarodnim sudom.⁶⁹ Četvoro od navedenih svjedoka svjedočilo je *viva voce* u predmetu *Popović*, a tužilaštvo traži prihvatanje relevantnih transkripata iz predmeta *Popović*.⁷⁰ Troje je pozvano samo radi unakrsnog ispitivanja u predmetu *Popović*, a tužilaštvo je dostavilo njihove transkripte iz predmeta *Popović*, odnosno takođe i njihove transkripte iz predmeta *Blagojević*⁷¹ ili njihove izjave svjedoka.⁷²

39. Kako navodi tužilaštvo, iskazi ovih svjedoka tiču se procedura korištenih za skeniranje i nadziranje komunikacija VRS-a; presretanje i snimanje razgovora između vojnog osoblja bosanskih Srba, uključujući optuženog; i transkribovanje tih razgovora.⁷³ Optuženi nije iznio nikakve konkretne prigovore u vezi s ovih deset svjedoka.

40. Pošto je pregledalo navedene transkripte i izjave svjedoka, Vijeće se uvjerilo da su oni relevantni i imaju dokaznu vrijednost za navode sadržane u Optužnici. Vijeće se uvjerilo da bi bilo primjereno da ovi transkripti i izjave svjedoka budu prihvaćeni na osnovu pravila 92ter, pod uslovom da preostali uslovi predviđeni u tom pravilu budu ispunjeni kada svjedok pristupi radi unakrsnog ispitivanja na suđenju. Deset transkripata i izjava stoga će biti prihvaćeno, do ispunjenja dodatnih kriterijuma na osnovu pravila 92ter na suđenju.

6. Svjedoci iz VRS-a i MUP-a

41. Tužilaštvo predlaže prihvatanje sedam svjedoka iz VRS-a i MUP-a. Iskazi tih svjedoka bave se, između ostalog, konkretnim pogubljenjima u kojima su učestvovala snage VRS-a i MUP-a, djelovanjem bezbjednosnih i obavještajnih organa VRS-a, umiješanošću optuženog u djelovanje tih organa, kao i u proces kontrolisanja UNPROFOR-a i dostave humanitarne pomoći.⁷⁴ Četvoro od ovih svjedoka svjedočilo je *viva voce* u predmetu *Popović*,

⁶⁸ Zahtjev, par. 18.

⁶⁹ Zahtjev, par. 20.

⁷⁰ Svjedok br. 91, svjedok br. 93, svjedok br. 95 i svjedok br. 96.

⁷¹ Svjedok br. 103.

⁷² Svjedok br. 108, svjedok br. 109, svjedok br. 112, svjedok br. 114 i svjedok br. 115.

⁷³ Zahtjev, par. 20.

⁷⁴ Zahtjev, par. 21.

a tužilaštvo ovdje traži prihvatanje njihovih transkripata iz predmeta *Popović*.⁷⁵ Jedan svjedok je pozvan samo radi unakrsnog ispitivanja u predmetu *Popović*⁷⁶ i stoga je tužilaštvo dostavilo i transkript iz predmeta *Popović* i izjavu svjedoka, koja je prihvaćena na osnovu pravila 92bis u predmetu *Popović*. Najzad, tužilaštvo traži prihvatanje transkripta razgovora tužilaštva s jednim svjedokom na osnovu pravila 92ter.⁷⁷ Optuženi nije iznio nikakav konkretan prigovor u vezi s bilo kojim od ovih svjedoka.

42. Pošto je pregledalo transkripte i izjave svjedoka, Vijeće se uvjerilo da su oni, uz dva doljenavedena izuzetka, relevantni i imaju dokaznu vrijednost za navode sadržane u Optužnici. Vijeće se takođe uvjerilo da bi bilo primjereno prihvatiti relevantne transkripte i izjave svjedoka na osnovu pravila 92ter pod uslovom da preostali uslovi predviđeni u tom pravilu budu ispunjeni kada svjedok pristupi radi unakrsnog ispitivanja na suđenju.

43. Svjedok br. 136 i svjedok br. 137 dali su iskaze u predmetu *Popović* u vezi s pogubljenjima za koja se navodi da su se desila u Bišini. Vijeće napominje da lišavanja života u Bišini nisu dio Optužnice protiv optuženog u ovom predmetu. Pored toga, iskazi ovih svjedoka prihvaćeni su u predmetu *Popović* po ponovnom otvaranju samo kao "relevantni i sa dokaznom vrijednošću u vezi sa znanjem [optuženog] Popovića, njegovom namjerom, i 'obrascem ponašanja' tokom perioda relevantnog za pogubljenja koja se navode u Optužnici".⁷⁸ U skladu s tim, Vijeće smatra da tužilaštvo nije pokazalo relevantnost iskaza ovih svjedoka u vezi s ovim predmetom, tako da bi Zahtjev trebalo odbiti u vezi s navedena dva svjedoka.

44. Iz tih razloga, zahtjev tužilaštva se odbija u vezi sa svjedokom br. 136 i svjedokom br. 137. Transkripti preostalih svjedoka biće prihvaćeni, do ispunjenja dodatnih kriterijuma na osnovu pravila 92ter na suđenju.

C. Prihvatanje dokaznih predmeta

⁷⁵ Svjedok br. 121, svjedok br. 131, svjedok br. 136, svjedok br. 171 i svjedok br. 172.

⁷⁶ Svjedok br. 126.

⁷⁷ Svjedok br. 137.

⁷⁸ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88/T, Odluka po zahtjevu za ponovno otvaranje dokaznog postupka tužilaštva, 9. maj 2008., par. 39.

45. Vijeće je takođe mišljenja da, kao opšte pitanje, dokazni predmeti prihvaćeni "kao rezultat" ranijeg svjedočenja predstavljaju integralni dio transkripata i potrebni su Vijeću da bi u potpunosti razumjelo transkripte. Međutim, Vijeće napominje da je tužilaštvo dostavilo jedan broj dokaznih predmeta, uključujući dokumente, fotografije i video-snimke, koji su korišteni sa predloženim svjedocima na osnovu pravila 92ter na ranijim suđenjima, ali su prihvaćeni bilo posredstvom nekog drugog svjedoka ili su na kraju samo označeni radi identifikacije.

46. Vijeće smatra da bi bilo neprimjereno prihvatiti dokazne predmete koji u stvari nisu bili prihvaćeni "kao rezultat" svjedočenja na ranijim suđenjima, naročito u odsustvu konkretnog pokazivanja da su ti dokazni predmeti bitni za razumijevanje relevantnih transkripata. Shodno tome, dokazni predmeti koji su (i) prihvaćeni posredstvom nekog drugog svjedoka, (ii) bili su samo označeni radi identifikacije na ranijim suđenjima ili (iii) čine dio većeg video dokaznog predmeta koji je bio prihvaćen posredstvom drugog svjedoka biće označeni radi identifikacije u skladu s ovom Odlukom.

47. Kako je naznačeno, imajući u vidu gorenavedene izuzetke, dokazni predmeti prihvaćeni kao rezultat svjedočenja u ranijim predmetima biće prihvaćeni u ovom predmetu kada uslovi na osnovu pravila 92ter budu ispunjeni. Iako neće uvažiti nijedan uopšten prigovor na ove dokazne predmete tokom pretresnog postupka, Vijeće će saslušati sve konkretne prigovore koje optuženi iznese u vezi s nekim konkretnim dokaznim predmetom kada tužilaštvo zatraži odobrenje da predloži relevantne transkripte/izjave i dokazne predmete na suđenju. Odluka o prihvatanju tih dokaznih predmeta na osnovu pravila 92ter biće donesena tom prilikom.

V. DISPOZITIV

Iz gorenavedenih razloga, na osnovu pravila 89 i 92ter Pravilnika, Pretresno vijeće **ODLUČUJE:**

1. Da odobri zahtjev tužilaštva za prekoračenje ograničenja broja riječi;
2. Da odobri zahtjev tužilaštva za povlačenje zahtjeva na osnovu pravila 92bis u vezi sa svjedokom br. 4 i svjedokom br. 187;
3. Da odobri zahtjev tužilaštva za izmjenu Spiska svjedoka na osnovu pravila 65ter;

4. Da privremeno prihvati transkripte i/ili izjave sljedećih predloženih svjedoka, do ispunjenja uslova predviđenih u pravilu 92ter Pravilnika na suđenju:

Svjedoci br. 15, 19, 26, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 37, 39, 42, 43, 44, 53, 55, 59, 60, 62, 81, 82, 83, 91, 93, 95, 96, 103, 108, 109, 112, 114, 115, 121, 126, 131, 171 i 172;

5. Da privremeno prihvati one dokazne predmete koji su prihvaćeni posredstvom gorenavedenih svjedoka na ranijim suđenjima;
6. Da označi radi identifikacije sve dokazne predmete o kojima je bilo riječi, ali koji nisu prihvaćeni posredstvom gorenavedenih svjedoka na ranijim suđenjima;

NALAŽE tužilaštvu da, prilikom pojavljivanja svjedoka u sudnici, podnese spisak dokaznih predmeta za koje predlaže da budu uvršteni u spis u vezi s relevantnim svjedocima, jasno naznačujući (i) koji su dokazni predmeti prihvaćeni posredstvom relevantnog svjedoka na ranijim suđenjima, (ii) o kojim dokaznim predmetima je razgovarano s relevantnim svjedokom, ali su bili prihvaćeni posredstvom drugog svjedoka na ranijim suđenjima, i (iii) o kojim dokaznim predmetima je razgovarano s relevantnim svjedokom, ali nisu bili prihvaćeni na ranijim suđenjima.

ODBIJA Zahtjev u svim drugim aspektima.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
Kimberly Prost,
predsjedavajuća

Dana 3. novembra 2009.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]